

TRIADNI BALET – *Arija rane*

»Prihodnost vstopi v nas, da se v nas preobrazi, dolgo preden se zgodi.«

Rainer Maria Rilke

Pričujoči zbornik je razmišljujoči stroj, del sveta projekta *Triadni balet*, ki se bo iztek v uprizoritev 27. septembra 2019 v veliki dvorani Sokolskega doma Tabor; za namene projekta bomo to monumentalno Vurnikovo stavbo preobrazili v prostor radioaktivnega trka človeka in tehnologije.

Triadni balet se dotika morfologije umetniške šole Bauhaus in performativnih projektov Oskarja Schlemmerja – a ne gre za rekonstrukcijo izvirnega projekta iz leta 1922, temveč vzpostavitev pogleda, ki skozi prizmo arheološke distance gleda na sedanji čas kot nekaj že minulega. Kaj rojeva fascinacijo in hkrati strah pred abstrakcijo? Abstrakcijo berem kot temeljni mehanizem človeškega. Nič ni bolj abstraktno, kot je meso, in nič bolj meseno, kot so tikotnik, kvadrat in krog.

Danes mora umetnost, bolj kot kdajkoli, *zahtevati* – in ne le odgovarjati zahtevi po produkciji. Naša zahteva se nagiba v premislitev rojstva tehnologije; trenje med človekom in strojem je tudi trenje med človekom in političnimi strukturami, trenje med telesom in formo. Tehnologija je bila rojena s prvim odtisom dlani na steni neke prazgodovinske jame, s prvo izgovorjeno besedo. Tam se je rodila človeškemu telesu zunanja realnost, ki odpre možnost civilizacije – in hkrati abstrakcije. Potreba po preseganju obstoječega sveta je bistvo avantgardnih gibanj in hkrati emancipatorni potencial v vsaki celici naših teles. Nujno je percipirati dejstvo, da je realnost program, ki ga je mogoče – in nujno – spreminjati; da je realnost vselej še-ne-narejena.

Kar nam lahko odpre premislek o Bauhausu, je nemara to, da odgovor na napetosti med človeškim in tehnološkim ni v tem, da počlovečimo stroje ali da iz človeka naredimo stroj, temveč to, da je strojno in človeško nujno treba dojemati kot avtonomni, morda nezdružljivi realnosti. Bistvo človeškega delovanja je nepopolnost, je rana, tista disfunkcionalnost, ki nas oddvojuje od instrumentalizacije za namene ideoloških in političnih struktur. Osrednji akter

Triadnega baleta bo igralec, ki je v nesreči izgubil noge. V njegovi zgodbi berem jedro in dobesedno utelesitev razmerja med človekom in tehnologijo: rana je tista, ki zahteva obstoj stroja. Na odru želim gledati prostor podobe kot bojno polje nepobotljivih zahtev: človek brez nog, ki stoji pred ogromnim črnim kvadratom. Videti želim človeka, ki pretepe stroj, in stroj, ki pleše ob človeku, ki miruje. Človek ni stroj, človek ni abstrakcija: je bitje, ki ustvarja abstrakcije; je črna luknja, ki rojeva tehnologijo. Umetnost in tehnologija nista ena celota, temveč dva nasprotujoča si odmeva iz iste rane, iste praznine. Sta odmeva iste tišine.

Potreba po obeh, umetnosti in tehnologiji, izhaja iz neke temeljne praznine v nas, temeljne nepopolnosti sveta, te prehistorično tragične dimenzije človeškega. Ta praznina je nekaj, kar poskušamo zapolniti z vsemi vmesniki, nadomestki in preseganji obstoječe resničnosti. Naše vprašanje bo, kaj rojeva to praznino – in zakaj ima narava neznosen strah pred njo, strah, zaradi katerega stremi k temu, da je življenje povsod, zaradi katere je svet zasičen z vseprisotnostjo življenja – in zaradi katerega ne obstaja kaj takega kot *Odsotnost*. Zakaj se narava boji abstrakcije?

Šele v odsotnosti se rojeva človek. Obstajamo samo zaradi svoje odsotnosti, zaradi nezdružljivosti s samim seboj.

Jan Krmelj